

ה'תשט"ו (10) ונתבאר כזה, שלעתיד לבוא יהי גילוי או"מ הכל"ג במציאות
העולמות. העולמות (התפכים) חשוכא לתודא, שהצמצום עצמו
לפי שעי" העבודה העבודה (התפכים) חשוכא לתודא, שהצמצום עצמו
יהי כלי לאור.

ג) **והנה** כיון שהעבודה היא להפוך את הצמצום שלא יהי מעלים,
ולא עוד אלא שהצמצום יגלה את האור, צריך לבאר תחילה
מה זם הענינים שפעל הצמצום, ועפ"י יוכן מה שצריך לתקן ולפעול ע"י
העבודה.

והענין בזה, כמשנת"ל שקודם הצמצום ה"י אלקות בפשיטות ומציאות
בהתדרשות, ואחרי הצמצום נעשה מציאות בפשיטות ואלקות
בהתדרשות, והיינו, שגם נשמות הנעלות שהגיעו בעבודתם להבנה והשגה
כאלקות, וגם להגדה ועד לכחינת ראי', הנה מאחר שהגיעו לזה ע"י
עבודתם דוקא, עבודתם שהגיעו בעבודתם ליריעת אלקות, הרי זה באופן
וההסתרים, הנה גם אחרי שהגיעו בעבודתם ליריעת אלקות, הרי זה באופן
שהמציאות היא בפשיטות ואלקות הוא בהתדרשות, וגם אח"כ אין מופך
אצלם הנחתם הקודמת ח"ו. וענין זה שנעשה מציאות בפשיטות ואלקות
בהתדרשות הוא מצד פעולת הצמצום להיות התעלמות אור הכלי גבול
מקורו, והתלכשות אור הממכ"ע בכלים (ששרשם מהצמצום), כמשנת"ל
שפעולת הצמצום היא בשני הענינים, שאור הגבול נתעלם ונתצמצם ע"י
הצמצום, ואור הכל"ג נתעלם במקורו מצד הרצון בהצמצום, וע"י כ'
ענינים אלו כפעולת הצמצום נעשה מציאות בפשיטות ואלקות בהתדרשות,
משא"כ מצד האור שקודם הצמצום, הרי זה באופן שאלקות בפשיטות
ומציאות בהתדרשות. ולכן, כשכטל העלם הצמצום, הנה גם בהשתלשלות
נעשה אלקות בפשיטות.

והדגמא לזה מהענין דקריעת ים סוף, שאז נתכטלו כל הפרזכות
ומסכים, העלמות והסתרים כו' עד צמצום הראשון, ולכן
ה"י אז אלקות בפשיטות, כמארז"ל¹² ראתה שפחה על הים מה שלא ראה
יחזקאל, וכן אמרו רז"ל¹³ בא וראה כמה גדולים יורדי הים, משה כמה
ונחבט ונתחנן כו' הריאני נא את כבודך, א"ל הקב"ה לא תוכל לראות

(10) בהבא לקמן — ראה ר"ה ויהי הענין, ע. שער האמונה לאדמו"ר האמצעי פ"י (לג'
ו"ה ויהי בינים השמיני המת"י (המשך תפר"ב א). ובכ"מ.
שם ע. מתקלד ואילך).
(11) ראה מאמרי אדמו"ר חזקן תק"ע ע' (13) שמו"ר ספ"ג.
(12) מכלתא בשלח טו, ב.
(13) שמו"ר ספ"ג.

(נתנה בלתי מוגה)

ויהי בינים השמיני קרא משה לאהרן ולכניו ולקניי ישראל וידוע הדיק
בזה, הרי כתב לעיל מניני, ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת
ימים וא"כ מהי"ע הקריאה שקרא משה לאהרן וכניו, מאחר שהיו שם.
גם צריך להבין מה שקרא לקניי ישראל, הרי לא מצינו שאמר להם איהו
דבר. ואין לומר שקרא אותם בשביל לומר להם הענין דקרבן חטאת
הנאמר להלן, שהרי עדי"נ ואל בני ישראל חזרו לאמר, היינו, שעל זה
היתה אמירה מיוחדת, ולכל ישראל, וא"כ מהו הענין שקרא לקניי ישראל
וגם צריך להבין, פירוש רש"י בענין מעלת יום השמיני שנשל עשר עטרות,
כראיתא במגילת שאותו היום נטל עשר עטרות, מהו ענין עשר עטרות
דוקא, דלכאורה הול"ל הלשון מעלות, ומהי"ע עטרות דוקא, ומהי"
השייכות ליום השמיני, שמשום זה נקראים בשם עטרות דוקא.

ב) **ולדבין** זה צריך להקדים תחילה¹⁴ לללות ענין המשכן ובית המקדש,
כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שכו היו בהתגלות
כל המדרגות שלמעלה עד גילוי או"מ הכל"ג שקודם הצמצום. וזה
נעשה ע"י העבודה דעבודתם את הוי' אלקיכם, שהרי שהוא למעלה
מזמן ומקום יהי אלקיכם, ועיקר הגילוי יהי לעתיד לבוא, כמ"ש ונגלה
כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, שיהי גילוי או"מ הכל"ג
במציאות העולמות. ונתבאר בזה במאמר הקודם, דלכאורה אין אפשר
להיות גילוי או"מ הכל"ג במציאות העולם שהתהוותו הוא ע"י הצמצום
דוקא, וא"כ הרי זה חיבור הפכים, ענין הצמצום וגילוי האור. וא"י אפשר
לתת שכיון שהצמצום אינו שליט על או"מ הכל"ג, ולגבי או"מ
הכל"ג אין הצמצום מונע, לכן ביכלתו להיות בגילוי בהשתלשלות, שהרי
מצד גילוי האור הכל"ג צריך להתכטל ענין הצמצום, ואז לא יהי מציאות

(1) ריש פישתנו.
(2) ר"ה ויהי בינים השמיני הענין (המשך תפר"ב א).
(3) צו ת, לג.
(4) פירשנו שם, ג.
(5) שבת פו, ב.
(6) תרומה כה, ח.
(7) משפטים כג, כה.
(8) ישעי' מ, ה.
(9) ר"ה ונגלה כבוד הוי' דאחרון של פסח
פ"ב ואילך (לשיל ע' קיז ואילך).
(10) תרומה כה, ח.
(11) משפטים כג, כה.
(12) ישעי' מ, ה.
(13) צו ת, לג.
(14) פירשנו שם, ג.
(15) שבת פו, ב.

קכו
 פני, וראית את אחורי ופני לא יראי¹⁴, ויורדי הים כאר"א מראה באצבעו
 ואומר זה אלי¹⁵, וענין זה אינו מצד הכנה והשגת שהרי כודאי שגם
 בשעת קיי"ס לא נתחיל בהכנתם והשגתם שיהי' כמו השגת משה רבינו,
 וכפרט הפחות שבפתוחים שהי' בהם, שכודאי לא נתחלה בהשגתו שיהי'
 בערך השגת משה, ואעפ"כ, הנה כאר"א מראה באצבעו ואומר זה אלי,
 אלא שהו' לפי שמצד הגילוי שקודם הצמצום נעשה אלקות בפשיטות
 ודייני, דכשם שהענין דמציינות בפשיטות (שנעשה ע"י העלם הצמצום)
 אינו מצד הכנה והשגת, אלא ענין זה הוא בפשיטות אצלו באופן שאי
 אפשר להכחיש כלל שהרי הוא רואה בעיניו, כמ"כ הוא הענין דאלקות
 בפשיטות שמצד הגילוי שקודם הצמצום, שאין זה מצד הכנה והשגת,
 אלא זהו דבר פשוט שאי אפשר להכחיש כלל. וכאופן כזה, ה"ה גם הגילוי
 בביהמ"ק, כמאד¹⁶, כשם שבא ליראות כן בא לראות, ודייני, דכשם
 שהענין דבא ליראות ה"ה באופן שמלמעלה ראו אותו עם כל הענינים
 שבו, כמ"כ ה"ה הענין דבא לראות, שהיו רואים את כל הענינים
 והמדריגות שלמעלה עד אור"ס הכל"ג, והרי ענין זה אינו מצד הכנה
 והשגת, שהרי כצאתם מהמקדש לא ה"ה אצלם גילוי זה, אלא כיון
 שבביהמ"ק ה"ה גילוי אור"ס, וכמ"ש¹⁷ אכן יש הוי' במקום הזה, לית דין
 אתר הדיט¹⁸, היינו ששרשו הוא למעלה מעשרה מאמרות שהם מילין
 דהדיטאי¹⁹, והוא כלי לאור"ס, לכן ה"ה שם אלקות בפשיטות.

ד) ורנה

ד) ורנה נבחר לעיל שפעולת הצמצום היא הן באור הכל"ג שנתחלים
 במקורו מצד הרצון בהצמצום, והן באור הכל"ג ופעולת
 הצמצום באור הגבול היא שיהי' נפרד מאור הכל"ג, ושהי' בו התחלקות
 מעלה ומטה, והענין כזה, דהנה קודם הצמצום ה"ה הכל"ג והגבול שניהם
 בגילוי, ומאחר שגם הכל"ג ה"ה בגילוי, לכן ה"ה הגבול בהתחלקות
 בהכל"ג, וע"י הצמצום, שאור הכל"ג נתחלק במקורו, אי ירד ונפרד אור
 הגבול מאור הכל"ג, והוא ע"ד מאמר²⁰ יהי רקיע גר ויהי מכלל בין מים
 למים, שה"ה ההבדלה בין מים עליונים למים תחתונים, דקודם ההבדלה
 היו שניהם בהתחלקות, וע"י רקיע המכלל הנה המים עליונים עלו
 למעלה יותר, ובמילא ירדו המים תחתונים ונפרדו מהמים עליונים, ולכן

24 ראה סנהדרין פט"א.
 25 ישעי"ג נ"ט.
 26 ע"פ יחזקאל א, כח. ועוד.
 27 בראשית א, ג.

22 שמואל א יט, כד.
 23 ראה רד"ק ורלב"ג עה"פ. אור"ח
 סוכות ע' איתשטו ואילן. ד"ה באתי לגני
 הישי"ת פ"ה (סד"ם הישי"ת ע' 118). ד"ה
 ה"ה שנת זו פ"ה (לעיל ע' עו ואילן).

קכז
 פני, וראית את אחורי ופני לא יראי¹⁴, ויורדי הים כאר"א מראה באצבעו
 ואומר זה אלי¹⁵, וענין זה אינו מצד הכנה והשגת שהרי כודאי שגם
 בשעת קיי"ס לא נתחיל בהכנתם והשגתם שיהי' כמו השגת משה רבינו,
 וכפרט הפחות שבפתוחים שהי' בהם, שכודאי לא נתחלה בהשגתו שיהי'
 בערך השגת משה, ואעפ"כ, הנה כאר"א מראה באצבעו ואומר זה אלי,
 אלא שהו' לפי שמצד הגילוי שקודם הצמצום נעשה אלקות בפשיטות
 ודייני, דכשם שהענין דמציינות בפשיטות (שנעשה ע"י העלם הצמצום)
 אינו מצד הכנה והשגת, אלא ענין זה הוא בפשיטות אצלו באופן שאי
 אפשר להכחיש כלל שהרי הוא רואה בעיניו, כמ"כ הוא הענין דאלקות
 בפשיטות שמצד הגילוי שקודם הצמצום, שאין זה מצד הכנה והשגת,
 אלא זהו דבר פשוט שאי אפשר להכחיש כלל. וכאופן כזה, ה"ה גם הגילוי
 בביהמ"ק, כמאד¹⁶, כשם שבא ליראות כן בא לראות, ודייני, דכשם
 שהענין דבא ליראות ה"ה באופן שמלמעלה ראו אותו עם כל הענינים
 שבו, כמ"כ ה"ה הענין דבא לראות, שהיו רואים את כל הענינים
 והמדריגות שלמעלה עד אור"ס הכל"ג, והרי ענין זה אינו מצד הכנה
 והשגת, שהרי כצאתם מהמקדש לא ה"ה אצלם גילוי זה, אלא כיון
 שבביהמ"ק ה"ה גילוי אור"ס, וכמ"ש¹⁷ אכן יש הוי' במקום הזה, לית דין
 אתר הדיט¹⁸, היינו ששרשו הוא למעלה מעשרה מאמרות שהם מילין
 דהדיטאי¹⁹, והוא כלי לאור"ס, לכן ה"ה שם אלקות בפשיטות.

וענין זה יהי' בעיקר לעתיד לבוא

וענין זה יהי' בעיקר לעתיד לבוא שאו יהי' גילוי אור"ס ממש, ויהי'
 נראה ונגלה לכל, כמ"ש²⁰ ונגלה כבוד הוי' ויראו כל בשר גו'.
 וכמ"כ בגילוי הנבואה שיהי' לעתיד לבוא כנאר"א ממש, כמ"ש²⁰ אשפוך
 את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם וכוונתכם גו' וגם על העבדים ועל
 השפחות גו'. והיינו, שענין הנבואה לעתיד לבוא לא יהי' כמו גילוי
 הנבואה כנביאים, שמצד גודל מעלה הנבואה יש כזה כמה תנאים,
 כמאד²¹ אין הנבואה שורה אלא על גבור בעל קומה ועשיר וכו', וגם
 כאשר ישנם כל המעלות כו', עדיין אין הכרח שתשרה עליו הנבואה,
 שהרי אפשר שלא תשרה, ועוד זאת, שצריך להיות גם ההכנה דויפשוט

19 זח"ע קמט"ב.
 20 יואל ג, א-ב.
 21 שבת ע"ב. א. וראה נדרים ל"א, א.
 17 יצא בת, טו.
 18 תרגום אונקלוס יצא שם, יז.

14 תשא לג, ידכ"ב.
 15 בשלח טו, ב.
 16 ראה חגיגה ב, א.
 17 יצא בת, טו.
 18 תרגום אונקלוס יצא שם, יז.

ענין ההתחלקות הוא רק מצד הכלים ואילו האורות הם פשוטים, א"כ נמצא שהוא ית' יודע בידיעה שחוצ' לעצמו ומתחמד כחמד שחוצ' לעצמו ח"ו. והרי מטעם זה גופא השיג הפרדס³² על ה"מ מוקנטי³³ שפירש שהכלים למעלה הם כמו כלי האומן שכל כלי פועלת פעולה מיוחדת והאומן אחד הוא ופועל בכל כלי לפי אופן הכלי ההיא, ולכן אין הכלים פועלים שום ריבוי ושינוי בו ית', והקשה לו הפרדס³² שא"כ הרי הוא יודע בידיעה שחוצ' לעצמו כו', ובאמת הרי גם לשיטתו יקשה קושיא זו. ואף שהפרדס הסתפק בתירוץ קושיא זו בזה שלדעתו הכלים אינם דברים נברלים מן העצמות ככלי האומן, דכיון שהם ג"כ נאצלים הרי הם אלקות (ולא כשיטת הרקנטי שהכלים הם בבחינת כריאה, שעפ"ז יקשה שר"י הוא ית' יודע בידיעה שחוצ' לעצמו), אמנם, עפ"ז הודא לדוכמא הקושיא על ענין ריבוי ההתחלקות, דמאחר שהכלים הם אלקות, אין נהוה הכלים מן העצמות, שזהו ההוהו הריבוי מאחד הפשוט. אך התורן המבואר בתסבוב הוא, שהקושיא מעיקרא ליתא, כי מצד אמיתות הפשיטות אפשר להיות גם ריבוי, דכשם שאפשר להיות פשיטות, כמ"כ אפשר להיות גם ריבוי, דאל"כ, הרי אחת נותן לו גדר של פשיטות, ואין זה פשיטות אמיתי שלא יתואר ולא יגדר בשום דבר. והוה מ"ש בעבודת הקודש³⁴ דכשם שיש לו כח בכל"ג כך יש לו כח בכולל, שאם לא תאמר כן הרי אחת מחסר שלמותו. וכן כתב המחז"ל מפרא³⁵ שלחיות העצמות פשוט אמיתי ואינו מוגדר בשום גדר, יכול להסתעף ממנו גם הריבוי וההתחלקות, דאל"כ אין זה פשיטות אמיתי. והוה גם סיכת הגבול שיש למעלה, שהוא מצד אמיתות הפשיטות. אלא שבכחינה זו הגבול והכל"ג אינם בגדר תוארים כלל, ואינם סותרים זה לזה, אלא שניהם הם מצד הפשיטות, וה"ע היכולת שמצד הפשיטות האמיתי בהכרח שיכלתו בכל, וכמבואר באורכה בהמשך חרס³⁶, שאמיתות ענין א"ס הוא כל"ג האמיתי שהוא אמיתות השלילה מכל דבר, וכמו שלילת החיוב ושלילת השלילה, שלילת הגבול ושלילת הכל"ג, וממילא הוא הכל כו'.

ורנה כל זה הוא הגבול כמו שהוא קודם העצום (שאו נוגש בו שהוא מצד הפשיטות), אך הגבול וההתחלקות בפועל (כלי הוגש סיבת הפשיטות) נעשה ע"י העצום, שע"י"ז בא האור בדרך וילוג העצום,

(לכעמ"ס עבודה"ק) פ"ב (קורב לתחילתו).
 (32) שם פ"ג.
 (33) בספר טעמי המצות שלו. הובא בחי"ט
 (34) פ"ד ג. פ"ד שם פ"א.
 (35) בהקדמתו לספר בורות ה' (הקדמה שני').
 (36) ח"א פ"ד ו' וראה גם ספר דרך אמונה ע"י קמ"י ע"ב.

הנה מים תחתונים כרבים אין בעינין למיקם קום מלאכ"ג וכמו"כ הוא בעינין העצום, שפעיל הע"ל באור הכל"ג, וכמילא הירידה והפירוד באור הגבול. ועוד ענין בפעולת העצום באור הגבול, שיהי' בו התחלקות מעלה ומטה, שהי"ע ההתחלקות דעשר ספירות בכמה מדריגות שונות, והיינו, דעם היות שגם במדרגה אחת יכול להיות מעלה ומטה, וכמו שבמדרגת החכמה עצמה יש כמה מדריגות שהן בחי מעלה ומטה, אבל מ"מ עיקר ענין מעלה ומטה הוא בהתחלקות מדריגות שונות, וכמו חכמה בינה זו"א, שהחכמה היא למעלה מהבינה והבינה למעלה מהז"א.

ו' וכיאר הענין יוב"ט בהקדמת הקושיא הידועה³⁷ אך אפשר להיות מאחדות הפשוטה ריבוי התחלקות. והנה הפרדס³⁸ תירץ על זה שההתחלקות היא מצד הכלים וכמשל אוה השמש המאיר בכלי זכוכית לבנה אדומה וירוקה, שע"י"ז נראה האור ג"כ בגוון לכן אדום וירוק, והיינו שהאור עצמו, גם כאשר מאיר בהגוון, הרי הוא בפשיטות, אלא שנראה בו גוון מצד הכלי. וכמו"כ הוא במים שבזכוכית לבנה אדומה וירוקה, שהמים עצמם, גם לשהם בתוך הכלי, אין להם גוון כלל, ומה שנראה בהם גוון הוא רק מצד הכלים בכלל וכמו"כ הוא למעלה בהאור המתלבש בהכלים, שהאור הוא בפשיטות, וענין ההתחלקות (שמצד זה נעשית גם ההמשכה כבי"ע) הוא רק מצד הכלים. אמנם באמת כיאר זה אינו מספיק עדיין, כי, כיאר זה שייך רק למטה, שהכלי והאור או המים שבו הם ב' דברים בפני עצמם, והם באופן שאין אחד מורה על חבירו כלל (שהרי הכלי אינו מורה על המים והמים שבתוכו), ויחזירה מזה, שאינם שייכים זה לזה כלל. ואם ה"י כן גם כאורות וכלים למעלה, איז ה"י אפ"ל שהאור הוא בפשיטות והגוון הוא מצד הכלי. משא"כ בענין האורות וכלים למעלה, הרי, עם היות שהאור הוא אין להכלי הוא יש, מ"מ הם שייכים זה לזה ומאחדים זה עם זה, וענין האור הוא להאיר בכלי, וא"כ ענינו הוא שיהי' מאין ליש, וענין הכלי הוא לגלות את האור, וא"כ ענינו הוא שיהי' לשי לאי, והכלי מורה על האור, שע"י הכלי יש קצת חכמה בהאור, ומאחר שאורות דכלים הם מיוחדים זה עם זה, אי אפשר לומר שהאור הוא פשוט וההתחלקות הוא מצד הכלי. וכעיקר הענין אינו מוכן, דאם נאמר כמו שמשמע משטחיות לשון הפרדס שכל

(28) ראה תקוני דור ת"ה (יש, ב), חרס.
 חר"ש בראשית א, ז. בחי וקרא ב, ג.
 (29) ראה גם ד"ה ביום השמיני חר"ש.
 ס"כ ואילך (סח"ע תשי"א ע' 84 ואילך).
 (30) ראה גם סח"ע"י להצ"ע ה', ב, מח, ב ואילך.
 (31) שער ד (עצמות וכלים) פ"ד.

הצמצום, הנה ע"י הכאת של ב' דברים הפכיים (תנועת הגילוי ותנועת הצמצום) שהם ב' תנועות הפכיים זה מזה) נפל האור ממדרגתו, להיות כבחינת התחלקות וכבה"י מעלה ומטה כ"י, ובה"ע התגלת הע"ס כאור הקו, שזהו שהקו עשוי מ"י נקודות, אלא שהתחלקות זו היא באופן שהנקודות הם נקודות היוליות, שאינן בהן אורך רוחב ועומק, שהו"ע התגלת הפרטים כמו שהם בעצם, והיינו, שההתחלקות היא בעצם הקו, והוא לפי שסיבת ההתחלקות בהקו הוא מצד ההכאה, וכי"ן שההכאה היא בעצם ההחזרתו של הקו, לכן גם ההתחלקות היא כאופן שהקו עשוי ממקודות היוליות דוקא, שהו"ע התגלת הפרטים, כמו שכל פרט הוא בעצם.

ו) **דוניה** יש עוד ענין שפעל הצמצום בהקו, והוא שהקו נתגשם ע"י החלבושות בהכלים שהם מהות אחר מהאור. והענין כזה, דהנה, ככדי שאור הקו יוכל להתקבל בעולמות, לא מספיק מה שירד ונפד מאור הכל"ג, וגם מה שיש בו התחלקות מעלה ומטה, אלא בהכרח שיתלכש בהכלים שהם מהות אחר, ודוקא ע"י א"י, אפשר שיה"י בעולמות. וכן הוא גם כפרוצופים היוזר עליונים, וכמו בפצות א"י, ולמעלה יותר בראשית הקו, שזהו שיש כדוגמת עתיק לעילא מוגלגלתא דא"י⁴⁰, הנה מראשית המשכנו מתלכש אור הקו בכלים דוקא, והיינו, שבתחילה מתלכש הקו בנקודת הרישמו, שהוא שרש הכלים, וכמו"כ יש ענין והתלבושות גם בא"י, וככדי שתה"י ההמשכה מא"י לאצילות צירף להתלכש יותר בכלים, שהרי חכמה דא"י לגבי חכמה דאצילות הו"י חכים ולא בחכמה יריעא⁴¹, ולזאת הנה ההמשכה באצילות, היא כריכרי כלים יותר, שעיקר הכלים הוא באצילות. וגם כשביל ענין זה הוצרך להיות ענין הצמצום, שע"י מתלכש אור הקו בכלים. ודנה, עם היות שמהעברות האור נעשו הכלים⁴², מ"מ, זה גופא שיה"י אפשר להיות ההזרות הכלים מהאור, הרי זה מצד הצמצום דוקא, כי הכלים שרשם מהצמצום. ועיקר ההתחזקות בהצמצום הוא בהתחזות הכלים. והיינו, דאף שפעולת הצמצום היא גם בהאור (כנ"ל), מ"מ, הרי האור ה"י גם קודם הצמצום, אלא שהצמצום פעל בו שיה"י נפד ויה"י בהתחלקות, משא"כ הכלים הנה כל התחזותם הוא מהצמצום דוקא, ודנה ידוע ששרשי

40) עץ חיים שער ט (שער שבה"כ) פ"י. ראה עץ חיים שער מז (שער סדר וא"י) פ"א. שער ו (שער התקודים) פ"ג ואיל"י.
41) תקיני וזר בתקומה (ר"י, ב).
42) ראה עץ חיים שער מז (שער סדר וא"י) פ"א. שער ו (שער התקודים) פ"ג ואיל"י.

* והיינו שלא בהדרגה, והענין כזה, דהנה כתיב⁴³ קול דורי הנה זה בא מולג על ההרים מקפץ על הגבעות, ודהפ"ש בין הילוך ודילוג הוא, שבהילוך מב"י רגל א' אבל רגלו השני עומד על הארץ, משא"כ בדילוג הרי הוא מולג כ"י רגליו ונבה לגמרי מהארץ. והיינו, שבהילוך הנה אף שהולך למקום אחר, מ"מ, הרי הוא מקיפו עם המקום שהולך משם, שהרי מב"י רק רגל א', ורגלו השני עומד על הארץ, משא"כ בדילוג הרי המקום שמולג אליו אינו שייך כלל להמקום שומנו דילג, שהרי מב"י ב' רגליו מן הארץ תעשה חלל ומקום פנוי בינו לארץ. והענין ברוחניות, ודהילוך הוא המשכה אלקות למטה מטה עד עוה"ז הגשמי, וענין זה נעשה ע"י העבודה שמשפיל את עצמו לומר, מי אני לעלות למעלה כבחינת קידוד, דהיינו תנועת הריצוא, אלא הוא כבחינת שוב להיות למטה, ולעבוד עבודתו בקבלת עול, וע"י נעשה גם למעלה מדה כנגד מדה, שנמשך גילוי אלקות למטה, והוא גילוי שבסדר הדרגה, והו ענין ההילוך שמונב רגל א' כ"י, דהנה, בסדר השתלשלות הרי חיצונית שביליון נעשה פנימי לחתום⁴⁴, וכדי שיה"י גילוי החיצונית (שביליון) ע"ל צמצום והעלם כד"י הפנימית, שזה"ע שמונב רגל א' למעלה, היינו שהפנימית נעלם, וע"י נמשך החיצונית למטה, שזה"ע רגל א' על הארץ. אמנם ענין הילוך מורה על המשכה שלא בסדר הדרגה, והו"ע המשכת אור הקו שנמשך ע"י הצמצום כדרך סילוק דוקא, שע"י הסילוק נפד אור הקו מהאור הכל"ג. ודוא ע"י שנתבאר בעץ חיים⁴⁵ החילוק בין המשכת הקו לאחר הצמצום כדרך סילוק וכ"י אילו ה"י נשאר הקו מתחילה, שאם לא ה"י צמצום אלא ה"י נשאר הקו מתחילה, לא ה"י אפשר להיות התחזות העולמות, ורק ע"י ש"י צמצום כאופן של סילוק האור לגמרי ונתהו העולמות, אזי אפשר שיומשך בהם אור הקו, והנה כשם שחילוק הני"ל הוא בנוגע להתחזות העולמות, כן הוא גם בהאור גופא, שאם ה"י נשאר אור הקו מתחילה, אזי ה"י כאופן של התחברות עם אוא"ס הכל"ג, ורק ע"י שהצמצום ה"י כדרך סילוק דוקא, אזי נפד אור הקו מאור הכל"ג, אמנם, להיות שהמשכת אור הקו הוא מסילוק האור דוקא, והרי מהסילוק לכל אי אפשר שיומשך האור, אלא ההמשכה היא מזה שחזר האור, שזה"ע של הגילוי שהוא להיפך מתנועת

43) ש"ש ב, ת. וראה גם לקי"ת ש"ש (39) שער א (דרדש עיגולים ויזר) סוף סו. טע"ב.
44) ראה עץ חיים שער יד (שער א"א) (שער ו) פ"ג. וראה עץ חיים שער יד (שער א"א) (שער ו) פ"ג. וראה עץ חיים שער יד (שער א"א) (שער ו) פ"ג. וראה עץ חיים שער יד (שער א"א) (שער ו) פ"ג.
45) פ"ט. לקי"ת שלח מא, ג.

שהוא, והענין כזה, שהכלל הוא שכאשר האור יורד בכח"י שבעתכר, הנח עיני' הוא משתנה, אבל כאשר יורד בכח"י שאינו בערכו כלל, אזי הוא נשאר במהותו וכמו שאנו רואים באדם למטה שיש חילוק בין התלבושת השכל במדות להתלבושת השכל באצבעות, שכאשר כותב איזה שכל, שאז מתלבש השכל באצבעות הנשמייים וכאן באותיות גשמיים, הרי זה באופן שהשכל נשאר במהותו, משא"כ בהתלבושת השכל במדות, אזי ההמשכה היא מחיצונית השכל בלבד, ונעשה כמהות המדות וכמו"כ יוכן בהארות אבא עלאה באצילות, וכיוצא שירוד בכח"י שאינה בערכו לפעול פעולות כאלו השייכים לעולם האצילות, הרי זה הוראה שזו עצם התכמה כמו שהיא. ולכן לפועלת התכמה ביטול גם בהכלים דאצילות להיות איהו ונרמולי' חז. אבל מ"מ, אין זה דומה ליחוד האורות, לפי שהיחוד בהכלים הוא רק מצד התכמה, אבל מצד עצמם הם בכחיתת מצאות, לפי ששרשם מהצמצום.

וע"פ משנת"ל פעולת הצמצום מוכן גם פעולת העבודה להפוך את הצמצום שרדי' כלי לאור, והיינו, שתשאר מצצות הכלים שמצד הצמצום, ומ"מ יהי' הצמצום עצמו כלי לאור, ועי"ז יהי' גילוי האור שקודם הצמצום באופן של התיישבות, שזוהו ההתחדשות שחרי' לעתיד לבוא, והן בחינת כבוד הוי' שהוא אור מקיף והן בחינת פי הוי' שהוא אור פנימי, יהיו בגילוי באופן של התיישבות.

(ח) **וזהו** מ"ש ויהי כיום השמיני קרא משה לאהרן ולכניו ולקוני ישראל, ויהנה משה ואהרן הם נשמות דאצילות, משה הוא בחינת תכמה, כמ"ש⁴⁹ מן המים משיקידו, וזהו הוא בחינת בינה⁵⁰, דאיהו הוא הר נוי"ן⁵¹, נוי"ן שעירי בינה⁵² וכיום השמיני שבו חוקם המשכן והוצרך להיות הגילוי וזעשו לי מקדש ושכנתי בחוכם, הנה אז, הוי' הזהמשה מחכמה לכינה, שזוה"ע הקריאה (קרא משה) לאהרן, דקריאה ענינה המשכת האור, כמ"ש⁵³ וקרא זה אל זה, ות"י ומקבלין דין מן דין, שזו בחינת קריאה והמשכבה⁵⁴, והקריאה דמשה לאהרן הוי' המשכת

49) שמות ב, י"ד. וראה לקיטת תשער אדה"י הנחות הר"פ עי קיד. וראה ספר הפסקים להאר"ל עה"פ. לקי"ש ח"י עי הערכים שם ע' סט ואילן. וש"נ.
50) 247. וש"נ.
51) וראה אהר"ת תשא עי בי"פ. וראה ספר הערכים שם.
52) תנט. וראה באר"י הזהר להצ"ע ח"א עי.
53) ישעי' ו' ג.
54) וראה לקיטת מסעי פט, ד. מאמרי וראה לקי"ת וקרא א, ב.

הכלים הם ע"ס הנגזרות. וכענין ע"ס הנגזרות מברור שאין זה כמשל ניצוץ האש שבצור החלמליש, דאף שאין בו מציאות אש, שלכן גם כאשר יהי' הצור כמים לא יכה ולא יחסר כלל, לפי שאינו מציאות אש, מ"מ, הרי הוא מקור לאש ע"כ"פ, ולכן אין זה המשל המתאים לע"ס הנגזרות, ועל"הם יצדק המשל **משם** האדם טרם שיקראוהו שאינו במציאות כלל. והיינו, שבעי"ס הנגזרות לא יש מציאות הכלים כלל ומה שנקראים שרשי הכלים, הרי זה רק לפי שישע"ר בעצמו ככת, שמצד זה אפשר לקרוא את ע"ס הנגזרות בשם התגלות שרשי הכלים, אבל אין זה במציאות כלל, וכל התהוות הכלים הוא מהצמצום, כמ"ש שרש בע"ח בתחילתו בהגה"ה⁵⁵ שענין הצמצום הוא שנתגלה שרש הדין. שזו שרש הכלים. ועיקר התגלות הכלים הוא באצילות.

(ז) **וזהו** להיות שחללים שרשם מהצמצום, והם מהות אחר מהאור לכן אינו דומה יחוד הכלים ליחוד האורות, כמאמר⁵⁶ איהו וחיהו חז איהו ונרמיהו חז, ואף שגם הכלים הם בכחיתת חז, מ"מ אומר ב"פ חז⁵⁷, לפי שאינו דומה יחוד הכלים ליחוד האורות, והיינו לפי שהכלים שרשם מהצמצום. והענין בזה, דהנה, היחבד בהכלים נעשה מצד בחינת התכמה, כי התכמה הוא אור בלי כלל⁵⁸, וכיון שאבא עלאה מקונא באצילות⁵⁹, היינו שמאיר גם בכינה וכשאר חספיות דאצילות, לכן נעשה עי"ז היחוד גם בהכלים. ודיינו, דעם היות שהענין דאבא עלאה מקונא באצילות הרי הוא פועל את כל הפעולות ועולם האצילות. ועי"ד שמציינו לענין שבת ויר"ט שעם היות שאז מאיר האור דכריאה ע"י יצירה ועשי' בדרך מעביר בלבד⁶⁰, מ"מ, ע"י המעבר ביצירה ועשי' פועל הוא במשמיות עורדי'ז, כמ"ל⁶¹ הוא להבדיל גם באצילות, שגם כאשר אבא עלאה יורד בכינה וכו' בדרך מעביר, הרי הוא פועל פעולות כאלו כמו שהם מצד עשי' שכאצילות. אמנם, אף שאבא עלאה שמקונא באצילות נמשך ופועל כמהות האצילות, מ"מ הרי זה נשאר אור התכמה כמו

43) שער א (נדרש עינולים וישור) ענף ב.
44) פה א, סה"ם תרצ"ו עי 119. וש"נ.
45) וראה סה"ם תרכ"ט עי שעת, תרל"ג (48) וראה תניא קונטרס אחרון ד"ה להבין מ"ש בפפ"ח (קנח, א), לקי"ת מסעי פט, ב ואילן. אהר"ת וקרא ח"ב עי חסר ואילן.
46) וראה סה"ם תרע"ח עי שם. וראה סה"ם תרצ"ו עי 113 ואילן. תתק"ג עי קיח ח"ב עי שמח.
תשד"מ שבהעדה הקודמת. אהר"ת וירא ח"ד סה"ם תרצ"ו עי 113 ואילן. ועוד.
תשד"מ, ואילן. ועוד.

מה"ס
מלאי
? ע"ה ה' ע

כס"ד. ש"פ במדבר, מכה"ח וער"ח סוין, ה'תשט"ז

(הנחה בלתי מוגה)

וידבר הוי" אל משה ואל אהרן לאמר איש על דגל באותות לבית אבותם יחנו גוי, והיינו, שסדר החני' דבני' יהי איש לבית אבותם. וצריך להבין, דמאחר שכבר נאמר לפני' בענין מנין בני ישראל שצ"ל לבית אבותם דוקא, למה צריך לחזור ולהדגיש גם בענין הדגלים שצ"ל לבית אבותם. וגם צריך להבין בעיקר ענין הדגלים, מהי המעלה שבענין זה. ויש להקדים תחילה מ"ש הביאנו אל בית היין ודגלו עלי אהבה, ואיחא כבודרש"ה הביאנו אל בית היין כו' זה סיני, ושם ראיתי מרכאל ודגלו גבריאלי ודגלו כו', באותה שעה אמר הקב"ה למשה הואיל וריצונם של בני לתנות בדגלים (מתאווים לדגלים) יחנו בדגלים. ובהמשך לזה נאמר איש על דגל באותות לבית אבותם, באות שמסר להם יעקב אביהם כשנשאוהו ממצרים⁵. וצריך להבין מהי המעלה בענין הדגלים שלכן נחאו בני' לדגלים. והיינו, שאי אפשר לומר שכל מעלת הדגלים (שנחאו ישראל לזה) היא לפי שענין זה ישנו בהמלאכים, שהרי נשמות מצד עצמם הם למעלה ממלאכים, וכפי שיחגלה לעתיד (שאו יהיו כל הענינים לאמיתות) שנשמות יהיו לפנים מן הפרגוז ומלאכים חוץ מהפרגוז, והמלאכים ישאלו אצל הנשמות מה נשמע לפנים מהפרגוז⁶, ומאחר שהנשמות הם למעלה מהמלאכים, הרי אי אפשר לומר שכל מה שנחאו ישראל להדגלים הוא רק לפי שראו ענין זה בהמלאכים. ועכצ"ל שיש מעלה בהדגלים מצד עצמם, אלא שנחשעוררו לזה ע"י שראו ענין זה בהמלאכים, והיינו, שע"י ראי' זו נתעוררו להדגלים מצד המעלה שיש בעצם ענין הדגלים. וצריך להבין מהי מעלת הדגלים.

- 1) על העתק הנהגה שבספריית אגודת
- 2) פרשתנו ב, א"ב.
- 3) שה"ש ב, ד.
- 4) שהש"י עה"פ שם, וראה גם במדבר"י
- 5) פרש"י עה"פ. וראה תחומא במדבר
- 6) במדבר"י פ"כ, יט. תחומא בלק יד.

האור מתכמה לבינה. וזקני ישראל (שגם להם קרא משה) הם בחינת המנוחין שבמדורות³, ופל עדת ישראל (כמ"ש ואל בני ישראל תדבר גו') חכמה. וענין המשכת החכמה למטה הוא לפי שבאמת שרש ההמשכה הוא למעלה יותר, ששרישה מע"ס הגנורות ותנו שאותו היום נטל עשר עטרות, שה"ע ע"ס הגנורות, דע"ס הגנורות אינם במציאות ספירות כלל, והם ע"ד כחות הנפש כמו שהם כמדריגת הרצון, רצון להחכים ורצון להחמסד, שאין שם מציאות כחות כלל, ואעפ"כ, כיון שמ"מ הם שורש לספירות, הנה מצד בחינת עשר עטרות אפשר להיות הגילוי גם בספירות דאצילות, ומזה נמשך גם כבי"ע. ועיקר הגילוי דענין זה יהי לעתיד לבוא, שאז יקויים היעוד ונגלה כבוד הוי' וראה כל בשר יחדיו כי פי הוי' ייבר.